

• ΜΑΪΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η στρατευμένη λογοτεχνία μεροληπτεί

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
**ΧΑΡΙΤΙΝΗ
 ΜΑΛΙΣΣΟΒΑ**

«**Τα παιδιά της μεγάλης σιωπής», ο τίτλος του δεύτερου μυθιστορήματος της τριλογίας σας που αφορά στην Ανατολική Γερμανία και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη. Θα μας δώσετε κάποια στοιχεία;**

Πρόκειται για μια πολυδαίδαλη ιστορία, με κεντρικό πρόσωπο τον Σταύρο, εκ γενετής μονόχειρα, που στέλνεται από τη μάνα του στη ΛΔΓ για να γλιτώσει από τη σκληρότητα της ελληνικής επαρχίας του '50, την εποχή που χιλιάδες παιδιά, γνωστά ως «παιδιά του Μάρκου», μεγαλώνουν υπό την κομμουνιστική κηδεμονία. Η μοίρα θα φέρει στον δρόμο του ανθρώπου που θα τον οδηγήσει στη μάθηση, αλλά και στον έρωτα. Θα ερωτευτεί τη νεαρή Μάρτα, που είναι ένα από τα «παιδιά του Χίμλερ», όπως αποκαλούνταν τα παιδιά του αρρωστημένου προγράμματος ευγονικής των ναζι. Η ζωή των δύο νέων απάτριδων καθορίζεται από ισχυρούς μαριονετίστες που κινούν τα νήματα και δεν επιτρέπουν τη χάραξη μιας προσωπικής γραμμής, αποδεικνύοντας ότι στην ανθρώπινη ζωή δεν υπάρχει αναιτιοκρατία, όσο κι αν θέλουμε να το πιστέψουμε. Ειδικά σε ολοκληρωτικά καθεστώτα, όπως αυτό της Ανατολικής Γερμανίας, η ελεύθερη βούληση ήταν κάτι ανήκουστο.

Πώς ξεκίνησε η ιδέα να γράψετε και να μεταφέρετε στους αναγνώστες, μέσω της μυθοπλασίας, ιστορικά στοιχεία της περιόδου αυτής;

Από μια κουβέντα που είχα με κάποιον γνώστη και λάτρη της ιστορίας της Ανατολικής Γερμανίας, που είχε διαβάσει την Ιεραποστολική Στάση (το πρώτο μέρος της άτυπης τριλογίας μου για τη ΛΔΓ) και μου είχε μιλήσει για τα «Παιδιά του Μάρκου» (Βαφειάδη), που είχαν μεταφερθεί σ' αυτή τη Λαϊκή Δημοκρατία. Εμείς όταν μιλάμε για παιδομάζωμα (ή παιδοφύλαγμα κατά άλλους) σκεφτόμαστε κυρίως τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Σοβιετική Ένωση. Τα ανήλικα ελληνόπουλα της Ανατολικής Γερμανίας είναι μια σχετικά άγνωστη πτυχή της Ιστορίας. Και η τραγικότερη. Αυτό τα παιδιά ήταν ασυνόδευτα, με την έννοια ότι κανένας γονιός ή συγγενής δεν πήγε μαζί τους. Μόνο δάσκαλοι και συνοδοί αντάρτες.

Πότε διαπιστώσατε πως υπάρχει υλικό για τρία βιβλία;

Από την πρώτη στιγμή που ξεκίνησα την έρευνα, πριν από δέκα χρόνια. Το υλικό που έχω συγκεντρώσει φτάνει και περισσεύει για άλλα δέκα βιβλία. Είναι πεδίο δόξης λαμπρό για έναν συγγραφέα ή σαραντάχρονη ιστορία αυτής της χώρας που γεννήθηκε από τις στάχτες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μεγάλωσε και ενθλιμώθηκε εν μέσω του Ψυχρού Πολέμου και πέθανε με την κατάρρευση του Υπαρκτού Σοσιαλισμού. Εγώ, βέβαια, γράφω για την Ανατολική Γερμανία σε σχέση πάντα με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο της Ελλάδας. Τα μυθιστορήματά μου πατούν με το ένα πόδι στη μία χώρα και με το άλλο στην άλλη.

Για να χαριτολογήσω: το καστ των ηρώων μου είναι διεθνές.

Είναι η λογοτεχνία ένας ωραίος τρόπος για να διαφυλάξουμε και να μεταδώσουμε την ιστορική μνήμη;

Και ναι και όχι. Θα σταθώ στο όχι. Υπάρχουν μεγάλα ζητήματα της Ιστορίας γύρω από τα οποία διαιωνίζουμε μύθους και ψέματα. Είναι σαφές ότι η στρατευμένη λογοτεχνία μεροληπτεί. Εκεί η μνήμη επηρεάζεται από την πολιτική ιδεολογία και αλλοιώνεται η εγκυρότητα της ιστορικής αφήγησης. Και ο τρόπος με τον οποίο κατανοούν συγγραφείς και αναγνώστες τον όρο μεροληψία επηρεάζεται από συγκεκριμένα δεξιά ή αριστερά παραδείγματα.

Τι θεωρείτε εξέλιξη σε έναν συγγραφέα;

Να είσαι 29 ετών και να γράφεις τον Ιούδα που φιλούσε υπέροχα και στα 56 να γράφεις τα Παιδιά της μεγάλης σιωπής. Σε αυτά τα 25 χρόνια πιστεύω ότι κάθε βιβλίο μου είναι ωριμότερο και καλύτερο από το προηγούμενο. Σταθερά ανοδική πορεία προς την ωριμότητα, χωρίς να απολέσει τη φρεσκάδα της πρώτης φοράς. Αυτό είναι για μένα η συγγραφική εξέλιξη.

Ποιο βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα και σας εντυπωσίασε;

Όσα διάβασα πρόσφατα δεν με εντυπωσίασαν. Κάποια, μάλιστα, ήταν και χάσιμο χρόνου.

Ήταν, σε προσωπικό επίπεδο, η περίοδος της πανδημίας γόνιμη συγγραφικά και αναγνωστικά;

Καθόλου. Εβλεπα Netflix, έπινα κρασί και έτρωγα τσιπς. Μόλις τέλειωσε η πανδημία άρχισα να γράφω, να διαβάζω, να ξελαμπικάρω και να αδυνατίζω.

Ποια αξία θεωρείτε υπέρτατη;

Τον ανθρωπισμό. Για να μεταφράσω τον Μένανδρο, πόσο ωραίο πλάσμα είναι ο άνθρωπος όταν έχει ανθρωπιά.

Ασχολείστε με τη συγγραφή του επόμενου και τελευταίου βιβλίου της τριλογίας ή κάποιου άλλου βιβλίου;

Προς το παρόν απολαμβάνω τις χαρές που μου προσφέρουν τα Παιδιά της μεγάλης σιωπής. Από του χρόνου θα ανασκουμπωθώ και θα ξεκινήσω το τρίτο μέρος. Η ιστορία, βέβαια, είναι ήδη στο μυαλό μου. Και πάλι θα ασχοληθώ με ένα θέμα ταμπού: Τις αγαστές εμπορικές και διπλωματικές σχέσεις της σοσιαλιστικής Ανατολικής Γερμανίας με την Ελλάδα επί χούντας. Ρεάλ πολιτική μέχρι απίδια. Αυτό θα είναι το ιστορικό και πολιτικό πλαίσιο. Το κοινωνικό (που θα έχει απίστια) θα θυμίζει τον Ιούδα που φιλούσε υπέροχα, αλλά με ένα twist, επειδή εδώ μιλάμε για το ανισόρροπο περιβάλλον της Ανατολικής Γερμανίας υπό τη σκιά της Στάζ. Στο ερωτικό τρίγωνο: Ο άντρας-η σύζυγος-η ερωμένη, ο άντρας θα ποθεί τη γυναίκα του και θα απεχθάνεται την ερωμένη του.

Η Μάιρα Παπαθανασοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1967. Σπούδασε γερμανική φιλολογία και εργάζεται ως μεταφράστρια. Το 1998 κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις Πατάκη το πρώτο της βιβλίο, το μυθιστόρημα Ο Ιούδας φιλούσε υπέροχα, το οποίο πολύ γρήγορα κατέκτησε την πρώτη θέση στον πίνακα των μπεστ σέλερ και μέσα σε δύο χρόνια κυκλοφόρησε σε περισσότερα από 300.000 αντίτυπα. Το βιβλίο που κέρδισε τους περισσότερους Έλληνες αναγνώστες μεταφέρθηκε με επιτυχία στην τηλεόραση και μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες: Γαλλικά, ισπανικά, γερμανικά, ρωσικά, ιταλικά, πορτογαλικά, ολλανδικά, σουηδικά, φινλανδικά, πολωνικά, εβραϊκά, τουρκικά και τσέχικα. Ακολούθησαν από τις Εκδόσεις Πατάκη τα μυθιστορήματα Οι τοξικές ενώσεις του αρσενικού (2000), που μεταφράστηκε στα ολλανδικά, στα πολωνικά και στα τσέχικα, Εσύ, γλυκιά μου εξουσία (2004), το οποίο μεταφράστηκε στα τσέχικα, Μακάρι οι πνεθούντες (2006), Mamma Santissima (2014), Η ιεραποστολική στάση (2017), Τα παιδιά της μεγάλης σιωπής (2022). Έχει γράψει επίσης δύο βιβλία για παιδιά, το Τι κι αν είμαι ασβός; (Εκδόσεις Πατάκη, 2001) και το Έχω ράμματα για τη γούνα σου (Εκδόσεις Πατάκη, 2003), σε εικονογράφηση της Δέσποινας Καραπάνου, που έχουν μεταφραστεί στα κορεατικά. Διηγήματά της έχουν περιληφθεί στους συλλογικούς τόμους Το βιβλίο της προδοσίας (Εκδόσεις Πατάκη, 2010), Σου γράφω ένα γράμμα (Εμπειρία Εκδοτική, 2008) και Είσοδος κινδύνου (Μεταίχιμο, 2011). Το βιβλίο παρουσιάζεται στον Πολυχώρο Public (Κονταράτου 28 - Ογλ 9) αύριο Τετάρτη 26 Απριλίου, στις 7 μ.μ. Το βιβλίο θα παρουσιάσουν ο δημοσιογράφος Σωτήρης Πολύζος και ο συγγραφέας Πέτρος Τατσόπουλος, οι οποίοι θα συνομιλήσουν με τη συγγραφέα. Θα ακολουθήσει συζήτηση με το κοινό.